

Byggnads Stockholm-Gotland 2022

Byggnads Stockholm-Gotlands lagbasar står starka tillsammans och ställer krav på Byggföretagen inför avtalsrörelsen.

Ordförande Tomas Kullberg om året som gått

Alla ska veta sina rättigheter

2022 var ett år med utmaningar, där vi alla ruskades om av ett krig i vår närhet. Vi fick uppleva höjda el-, bensin- och räntekostnader, en skenande inflation och materialkostnader som sköt i höjden. Samtidigt jobbade vår personal med att göra sitt bästa för medlemmar och förtroendevalda.

Under hösten kunde vi besöka byggarbetsplatser för fullt igen när pandemin mattades av. Vi började beta av sådant som vi legat efter med, som att utbilda våra medlemmar och förtroendevalda. Vi fokuserade också mer på grunduppdraget för förtroendevalda. För att stärka dem i sina viktiga uppdrag har vi, utöver våra nyhetsbrev, bjudit in till regelbundna digitala informations-träffar med olika teman och gäster.

”Problem med människohandel och kriminella byggföretag växer. Byggnadsarbetare från andra länder far illa. Seriösa byggföretag tvingas konkurrera på helt olika villkor.”

Arbetslivskriminaliteten växer

Problemen med människohandel och kriminella byggföretag växer. Byggnadsarbetare från andra länder far illa. Seriösa byggföretag som följer lagar och avtal tvingas konkurrera på helt olika villkor. Den nya borgerliga regeringen måste ta ansvar för att förhindra att de kriminella helt tar över. Myndighetssamarbetet, A-krimcenter, som bildats för att stoppa arbetslivskriminalitet, har ännu inte kommit igång i Stockholm.

Det innebär att sekretessen mellan olika myndigheter kvarstår, vilket är oacceptabelt. Vi fortsätter vårt samarbete med Stockholms Byggmästareförening kring Fair Play Bygg, som gör ett stort arbete för att myndigheter ska kunna sätta dit kriminella företag.

Viktigt påverkansarbete

På Byggnads Stockholm-Gotland arbetar vi på flera sätt med att påverka

beslutsfattare. Vi framför våra synpunkter och krav på förändring i olika frågor. Vi syns genom våra sociala medier, genom intervjuer i olika tidningar, radio och TV. Vi har även fått ett antal debattartiklar publicerade. Manifestationen *Rädda jobben - stoppa kriminella byggföretag*, som anordnades av våra kretsar i maj, fick också bra genomslag i media.

Medlemsskapets värde

Det är av största vikt att känna till sina rättigheter för att inte bli lurad eller utnyttjad. Därför har vi satsat på att belysa medlemsskapets värde och att informera arbetare om deras rättigheter. Under hösten projektanställde vi fem byggnadsarbetare, som tillsammans talar tio olika språk, för att nå ut till de på byggarbetsplatsen som inte talar svenska. De får veta vad facket står för, att de har rättigheter och att de är välkomna som medlemmar i Byggnads.

Vi kräver mer inflytande

Avtalsrörelsen 2023 startade i slutet av våren 2022 med att våra medlemmar i kretsarna skrev cirka 300 motioner, som regionfullmäktige sedan tog beslut om i december. Tydligt är att vi ska kräva mer inflytande på våra byggarbetsplatser och inte bara tacka och ta emot information om till exempel bemanning och förändringar. Utöver kampen mot kriminella företag, är det en fråga vi alldeles säkert tar med oss in i avtalsförhandlingarna.

Tomas Kullberg, ordförande,
Byggnads Stockholm-Gotland

Effekterna av pandemin påverkar fortsatt

Byggnads Stockholm-Gotland hade en negativ medlemsutveckling under året. När året var slut hade regionen tappat 742 medlemmar.

En förklaring till medlemstappet är att effekterna av pandemin hängde kvar. Det innebar färre arbetsplatsbesök och att många utbildningar fick ställas in. Under hösten kunde vi åter åka ut

på byggarbetsplatser och förklara vad facket står för och berätta om byggnadsarbetares rättigheter. Satsningen gav många nya medlemmar men kunde inte helt kompensera minskningen i början på året.

15 037

medlemmar [2021: 15 779].

På vilket språk vill du tala med oss?

Latif Karimi, Jamal Tighazrati, Adil Said (i bild) samt Livio Paunica och Christopher Berglöf har under hösten sökt upp byggnadsarbetare som inte pratar svenska. På de många språk som de behärskar tillsammans, berättar de om arbetares rättigheter och värvar medlemmar. De möter många som arbetar utan kollektivavtal, och där cheferna har minimala kunskaper om spelreglerna i Sverige, eller struntar i dem.

Viktig rådgivning och service

Regionens jourgrupp arbetar främst med rådgivning och upplysning om innehåll i lag och avtal för att ge service till medlemmar, företag och myndigheter. Därmed frigörs tid i organisationen för annat fackligt arbete.

6 520

samtal inkom till regionens växelnummer. Av dessa kunde drygt 78 % besvaras. Därutöver inkom 1 371 mejl.

300

drygt, nya medlemmar fick välkomstsamtal.

”Byggnads har hjälpt mig att förhandla, att få a-kassa och beslut om livränta.”

Mats Le Claire har slitit ut sina knän i sitt jobb som golvläggare. Efter en tids sjukskrivning med smärta dygnet runt fick han besked om att han blivit utförsäkrad. Då ringde han till Byggnads Stockholm-Gotlands försäkringsansvarige – och fick hjälp.

Tre svarar: Vad betyder det för dig att vara medlem i Byggnads?

Mathilda Klinger Danielsson, 31, Takplåtslagare på JWP Yrkesambassadör

– Det betyder att jag har ett stöd i ryggen genom arbetslivet. Facket är någon man kan falla tillbaka mot i svåra situationer. Det kan också gälla något vardagligt, som när vi under pandemin inte hade tillgång till två i bodarna, för den hade blivit stulen.

Joar Bandinge, 25, Servicesnickare på Gotlandsbyggen

– Det är en trygghet att jag kan få den hjälp jag behöver. Jag har fått hjälp med löner till exempel. Det känns riktigt bekvämt att ha den möjligheten.

Kalevi Mäkinen, 57, Rörmokare på Assemblin

– Allt. Jag anser att vi måste ha en organisation som jobbar för oss. Om vi inte skulle organisera oss skulle vi förlora mycket. Vi skulle tappa mark.

Arbetsmiljöverkan Psykosocial hälsa i fokus – stora brister

Det fanns brister på 92 procent av besökta byggarbetsplatser i regionen. Dessa uppdagades när Byggnads Stockholm-Gotland gjorde arbetsplatsbesök under årets arbetsmiljöverkan, som hade temat "psykosocial arbetsmiljö".

Den vanligaste bristen var avsaknaden av dokumentation eller rutin för hur byggarbetsplatserna skulle hantera den psykosociala arbetsmiljön.

Inte heller några tydliga mål för vad man ville uppnå fanns. Att det saknades nedskrivna rutiner var extra vanligt hos mindre företag. Dock fanns där en bra dialog om ämnet. På medelstora företag saknades ofta dialogen, trots att rutiner fanns nedskrivna.

173

arbetsmiljöronder genomfördes av regionens lokala skyddsombud (SO).

Kamp mot psykisk ohälsa

I byggbranschen pratas det om riskbedömningar, fallskydd och skyddsglasögon. Men inte om hur människan bakom skyddsutrustningen egentligen mår. Det är hög tid att ändra på det.

"Branschen skulle kunna bli bättre om arbetsgivare, redan vid rekryteringsprocessen, visar att de värdesätter de anställdas mentala hälsa lika mycket som den fysiska."

Ida Karlsson, snickare och djupt engagerad i kampen mot psykisk ohälsa.

Det blir allt svårare för skyddsombuden att sköta sitt uppdrag. Vi ser en tendens att de inte får möjlighet att vara aktiva, utan används istället som alibin. De får helt enkelt inte vara med och samverka som de ska göra enligt lagstiftningen.

Tomas Kullberg
ordförande, Byggnads
Stockholm-Gotland.

Dödsolyckor i byggbranschen

Tomas Kullberg, ordförande i Byggnads Stockholm-Gotland, var med och pratade om dödsolyckor på Efterlyst, som sändes på Viaplay i höstas. Många dödsolyckor i byggbranschen inträffar i samband med lastning eller lossning av byggt transporter.

Utvecklingen går bakåt

Utvecklingen med den psykosociala arbetsmiljön går bakåt, med tuff jargong, kränkande särbehandling och mobbning. Och det är inte ovanligt att chefen är inblandad.

Stressen ökar när byggen förväntas bli färdiga allt snabbare samtidigt som det ställs höga krav på att inte göra något fel. Men det är svårt att jobba med den organisatoriska och psykosociala arbetsmiljön. Ännu svårare är det när det är chefen som mobbar.

– Det är betydligt lättare att granska om en byggställning är säker än att beräkna vad som är rätt mängd arbete för att inte skapa stress eller bevaka att alla betar sig schysst mot varandra, kommenterar Johnny Rindebrant, arbetsmiljöansvarig, Byggnads Stockholm-Gotland.

Val 2022 Samtal om prioriterade frågor

Det var svårt att få in tips på arbetsplatser att besöka inför höstens val. Det blev ändå en del samtal med byggnadsarbetare om Byggnads prioriterade frågor i valet, somliga inne i bodarna och andra utanför arbetsplatserna.

– Det går att föra bra samtal utanför grindarna också, säger Leif Nysmed, som är riksdagspolitiker för Socialdemokraterna och tjänstledig från sitt jobb som ombudsman.

Årets skyddsombud. I bild från vänster: Casper Hedlund, Jimmy Karlsson, Jonas Gisslevik, Joel Warginger och Petter Mårtensson.

Grattis Årets skyddsombud

Casper Hedlund, Jimmy Karlsson, Jonas Gisslevik, Joel Warginger och Petter Mårtensson får Byggnads Stockholm-Gotlands utmärkelse Årets skyddsombud 2022! Tack för era insatser för att förbättra arbetsmiljön på era arbetsplatser.

Under våren hade medlemmar i Byggnads Stockholm-Gotland möjlighet att nominera sitt skyddsombud till Årets skyddsombud. På Skyddsombu-

dens dag den 26 oktober åkte Tomas Kullberg, ordförande för Byggnads Stockholm-Gotland, ut för att gratulera vinnarna med tårta och diplom på deras arbetsplatser.

Skyddsombuden har en nyckelroll på arbetsplatserna och de arbetar hårt för att förbättra arbetsmiljön för sig och sina arbetskamrater. Vinnarna till Årets skyddsombud visar hur deras engagemang och arbete gör skillnad för arbetsmiljön på deras arbetsplats.

”Jag vill påverka vår vardag på ett mer övergripande plan för fler än mig själv genom att diskutera med dem som fattar besluten.”

Jimi Jernström, huvudskyddsombud och representant för yrkesarbetarna i medbestämmandegruppen på BTH Bygg

Byggnads kongress

Väl förberedda kongressombud

Från Stockholm-Gotland deltog 21 mycket väl pålästa ombud på Byggnads kongress i maj. Före kongressen hade de förberett sig tillsammans.

– Vi hade gått igenom alla motioner, diskuterat vad vi tyckte och hur vi skulle rösta. Från vår region hade vi också 55 egna motioner. Vi hade bestämt vilka som skulle gå upp i talarstolen och i vilka frågor så att alla kunde förbereda sig, säger Emmelie Renlund, regionssekreterare (fjärde från höger, främre raden), som ledde delegationens arbete. Hon deltog på sin tredje kongress med Byggnads.

Migration

Ny lagstiftning ställer nya krav

I juli ändrades lagstiftningen kring migration. Utöver att nya uppehållstillstånd blir tidsbegränsade, innebär ändringarna att det ställs nya krav för att beviljas permanent uppehållstillstånd.

Bland annat måste den sökande kunna försörja sig själv och haft uppehållstillstånd i Sverige i minst tre år.

I samband med denna lagändring har tillflödet minskat av de migrationsärenden som kommer in till Byggnads Stockholm-Gotland för utlåning. Däremot har antalet samrådsärenden från Arbetsförmedlingen ökat. Arbetsförmedlingen är ålagd att innan en person påbörjar ett arbetsmarknadspolitiskt program eller insats, samråda med aktuell arbets-

tagarorganisation för att säkerställa att lön och villkor motsvarar kollektivavtal.

2 071

migrationsärenden hanterades under året.

367

samrådsärenden inkom från Försäkringskassan.

Arbetslivskriminalitet

Alla tips rör utländska medborgare

Sedan Fair Play Bygg startades 2016 har inget av tipsen avsett svensk arbetskraft, alla tips har rört utländska medborgare.

Under året höll Fair Play Bygg, tillsammans med de båda ägarorganisationerna, två frukostseminarier med temat *Har du koll på din underentreprenör*. Där fick åhörarna tips om hur de genom offentliga uppgifter kan utreda en potentiell underentreprenör eller samarbetspartner. Under våren utbildades även gymnasieelever runt om i Stockholm om brottsligheten inom byggbranschen. Fair Play Bygg är ett samarbete mellan Byggnads Stockholm-Gotland och Stockholms Byggmästareförening.

1 865

tips har inkommit om misstänkt brottslighet på byggarbetsplatser sedan starten 2016.

291

nya tips inkom under året [2021: 440].

184

tips överlämnades vidare till myndigheter [2021: 249].

Rädda jobben – stoppa kriminella byggföretag

Den 25 maj samlade Byggnads Stockholm-Gotlands kretsar hundratals medlemmar på Mynttorget i Stockholm för att manifesteras mot kriminella byggföretag. Företag som inte följer kollektivavtal, lagar och regler hotar byggnadsarbetares jobb och de seriösa företagens existens.

- ▶ Vi kräver fler arbetsplatskontroller och straff för kriminella företag som avskräcker – ingen ska kunna smita under radarn.
- ▶ Vi kräver att skattemedel inte går rakt i fickorna på kriminella företag. Politiker måste ta ansvar för seriöst byggande.
- ▶ Vi kräver att både offentliga och andra beställare tar ansvar, begränsar antalet underentreprenörer och kontrollerar företagen.

Tidig första lönegranskning efter avtalsteckning framgångsrikt

För att få fler företag att göra rätt i ett tidigt skede har regionen satsat på en tidig första granskning.

En till två månader efter en avtalsteckning begär Byggnads in alla nya/uppdaterade anställningsavtal och kontrollerar om företaget har börjat rapportera i löneredovisningssystemet Lösen. Detta görs för att underlätta granskningen som sedan sker efter sex månader. Företagen har ofta stora brister i sina anställningsavtal, så för att underlätta för dem har regionen tagit fram en mall de kan använda.

Granskning av företag är komplext och tar tid. Arbetet försvåras av att företag inte skickar in begärda handlingar. Ibland kommer inte ens företag

till bokade möten. Ofta leder granskningen också till fler/nya ärenden på andra företag som måste tas omhand.

226

företag tecknade avtal.

43

företag förstagranskades.

10

informationsmöten/träffar med anställda.

3,5 mkr

förhandlade skadestånd.

Unga Byggare Lyft för Unga Byggare att träffas igen

Ungdomsverksamheten har tagit stryk under pandemin. Det blev det ändring på när Unga Byggare samlades på försommaren för att delta i ungdomskonferensen Knegarkalaset på Gistholmen.

Anneli Edvardsson visste inte så mycket om vad det innebär att vara fackligt aktiv. Nu brukar hon gå på de flesta aktiviteter som Unga Byggare ordnar. Anneli uppskattar nätverkan- det och tycker att hon lär sig mycket. Som fackligt aktiv tjej, är det viktigt att vara en förespråkare för branschen och en förebild för andra tjejer.

– Vi behöver fler tjejer både i branschen och i facket, säger Anneli Edvardsson.

Skolinformation 80 procent av skolorna besöktes

Det är viktigt att komma i kontakt med elever tidigt i deras utbildning för att berätta om Byggnads. I Stockholm har vi besökt 32 av cirka 40 skolor med yrkesförberedande program.

427

elever fick information, av dessa blev 289 medlemmar i Byggnads. På Gotland fick 59 elever på två skolor besök.

Avgörande hjälp från facket

Efter 40 år i byggbranschen och år av förslitning skadade Thord Williamsson axeln så illa att han inte kunde jobba kvar. Tack vare Byggnads Stockholm-Gotlands insats har han nu fått skadan klassad som arbetsskada.

Nu får han livränta, plus en ersättning som motsvarar den lön han hade, men upp till ett tak. Sedan går AFA Försäkring in och täcker upp resten.

”Jag hade inte klarat av det på egen hand med alla papper och att säga rätt saker till rätt instans. Utan fackets hjälp hade det aldrig gått. Då hade jag fått gå i tidig pension med en väldigt dålig ersättning.”

Thord Williamsson, medlem i Byggnads sedan 1980.

Utbildning Personlig utveckling till gagn för alla

Yoshio Shimizu, vvs-montör, vill väcka andras intresse för fackliga frågor. Han har flera fackliga uppdrag och genom Byggnads utbildningar får han utvecklas på det personliga planet och växa som individ.

”Det finns alltid saker att förbättra.”

Yoshio Shimizu

Rättsgruppens ärenden 2022

311

tvister där medlemmen ej fått ut sin lön [2021: 421].

326

medbestämmandeförhandlingar [2021: 301].

216

LAS, uppsagda eller avskedade medlemmar [2021: 126].

193

lag- och avtalsbrott [2021: 306].

20

olaga kvittning mot medlemmens lön [2021: 11].

35

resor och traktamenten [2021: 35].

130

semesterersättningar [2021: 135].

Lösen – Granskning för rätt löner

Väldigt många byggföretag som är verksamma i Stockholm-Gotlands område går på tidlön, men de anställda får inte alltid den lön de har rätt till enligt kollektivavtalet.

Lösengruppen utökades under året, vilket resulterade i att fler löneunderlag som kom in kunde granskas. Gruppen kunde även förhandla med och granska fler företag avseende uppföljningen av avtalshöjningen, centrala avtal och hängavtal. De företag som inte redovisar löner i Lösen, trots påminnelsebrev, blev kallade till förhandling. Det gällde både Byggföretagens medlemmar och företag med hängavtal.

Efter avslutad förhandling höll gruppen informationsmöten på betald arbetstid för de kollektivt anställda på företagen.

Siffror för året

22 340

inkomna underlag.

10 720

granskade underlag.

141

avslutade förhandlingar.

34

informationsmöten.

4,4 mkr

blev resultatet av förhandlingarna.

7,3 mkr

förhandlade skadestånd.

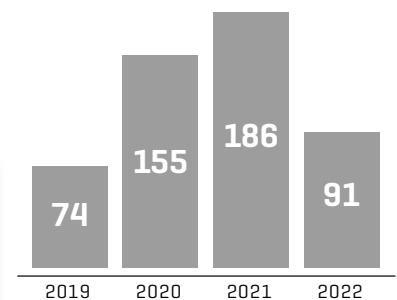

”Den viktigaste uppgiften för mig som lagbas är att vara arbetslaget till hjälp och se till att de har de bästa förutsättningarna för att jobba säkert och dessutom tjäna så bra som möjligt på ackordet.”

Mikael Johansson,
lagbas Credentia

Försäkringar

Antalet inkomna försäkringsärenden minskade under året.

Konkurser

Betydligt fler företag som saknar kollektivavtal går i konkurs, än företag som har avtal. Det är en tydlig tendens.

Svenska Byggnadsarbetareförbundet
106 32 Stockholm
www.byggnads.se

